

Kutu 2.1 | Dışsal Şok Dönemlerinde Döviz Talebi Analizi

Bu çalışma, 2025 ve 2026 yıllarındaki farklı nitelikteki dışsal şokların Türkiye'deki döviz talebi kompozisyonu üzerindeki etkilerini karşılaştırmaktadır. Analiz, şokun kaynağına göre kurumsal ve bireysel yatırımcıların portföy tercihlerinin nasıl farklılaştığını ortaya koymaktadır.

%71,5: Yurt Dışı Yerleşiklerin Payı

2026 şok döneminde net döviz talebinin büyük çoğunluğu yurt dışı yerleşiklerden kaynaklanmış; yurt içi yerleşiklerin payı %28,5 ile sınırlı kalmıştır.

Sektörel Yoğunlaşma ve Emtia Etkisi

2026 yılında kurumsal döviz talebi enerji (%56) ve altın (%36) sektörlerinde yoğunlaşırken; ticaret ve imalat gibi sektörler nete döviz satıcısı konumuna geçmiştir.

Bireysel Talepte Kıymetli Metal Hakimiyeti

2025'te bireysel talebin %84'ü doğrudan döviz alımıyken, 2026'da bu oran değişmiş ve talebin %95'i kıymetli metaller üzerinden gerçekleşmiştir.

Kutu 2.2 | Bireysel Kredi Limit Artışlarının Harcama Etkileri

Mikro veriler kullanılarak yapılan bu çalışma, kredi kartı ve KMH limitlerindeki artışların tüketici harcamaları üzerindeki nedensel etkisini incelemektedir. Analiz, özellikle likidite kısıtı olan bireylerin limit artışlarına verdikleri güçlü tepkiyi sayısal olarak kanıtlamaktadır.

2,29: KMH Limit-Harcama Esnekliği

KMH segmentindeki her %10'luk limit artışı, uzun dönemde harcama bakiyesini %22,9 oranında artırarak kredi kartına (%14,7) göre daha agresif bir borçlanma eğilimi göstermektedir.

1,5 Milyon Kredi İlişkisi Analizi

2021-2025 dönemini kapsayan analizde, Bartik-tipi araç değişken yöntemiyle bankaların arz farklılaşması ve müşteri harcama tepkileri izole edilmiştir.

Finansal İstikrar Riski

Hızlı limit artışlarının hanehalkı kaldıracını artırarak enflasyonist baskı oluşturma ve geri ödeme güçlüğü yaratma riski taşıdığı vurgulanmaktadır.

Kutu 2.3 | Firma Görüşmelerinden Elde Edilen Bulgular

Ocak-Mart 2026 döneminde reel sektör firmalarıyla yapılan yüz yüze görüşmelerin sonuçlarını içeren bu çalışma, iktisadi faaliyetteki yavaşlamayı ve jeopolitik risklerin turizm üzerindeki etkilerini özetler. Firmaların talep, yatırım ve istihdam yaklaşımlarına dair güncel saha bilgilerini sunar.

İç Satışlarda ve İhracatta Yavaşlama

Finansal koşullardaki sıkılık ve azalan kampanya yoğunluğu iç satışı baskılayarak; Mart ayındaki ABD/İsrail-İran gerilimi ihracatın zayıflamasına neden olmuştur.

Turizmde "Şehir Oteli" Kaybı

Savaş nedeniyle İranlı ziyaretçi sayısındaki düşüş, Orta Doğulu turist ağırlıklı şehir otellerini resort otellere göre daha olumsuz etkilemiştir.

Temkinli Yatırım Duruşu

Yüksek maliyetler ve talep belirsizliği nedeniyle firmalar kapasite koruma eğilimindedir; yatırımlar daha çok otomasyon ve verimlilik odaklıdır.

Kutu 2.4 | Jeopolitik Gelişmelerin Enflasyona Yansıması

Bayeşçi VAR (BVAR) modeli kullanılarak hazırlanan bu çalışma, küresel emtia fiyat şoklarının yurt içi enflasyona geçiş hızını ve büyüklüğünü analiz etmektedir. Petrol, gıda ve doğal gaz fiyatlarındaki değişimlerin TÜFE üzerindeki birikimli etkileri ölçülmüştür.

Petrol Şokunun 1,3 Puanlık Etkisi

Ham petrol fiyatlarındaki %10'luk kalıcı bir artış, tüketici enflasyonunu birinci yıl sonunda ~1,0 puan, ikinci yıl sonunda ise 1,3 puan artırmaktadır.

Gıda vs. Doğal Gaz Geçişkenliği

Küresel gıda fiyatlarındaki %10'luk artış 1,1 puanlık hızlı bir etki üretirken; doğal gaz geçişi yönetilen fiyatlar ve sözleşme yapısı nedeniyle 0,16 puan ile sınırlı kalmaktadır.

Döviz Kuru ve Para Politikası Freni

Sıkı para politikası duruşuyla sağlanan döviz kuru istikrarı, emtia kaynaklı maliyet şoklarının enflasyona geçişini sınırlayan temel mekanizmadır.

Kutu 2.5 | Petrol Fiyatları ve Firma Enflasyon Beklentileri

Bu çalışma, yüksek frekanslı petrol fiyatı hareketlerinin imalat sanayi firmalarının enflasyon beklentilerini nasıl güncellediğini mikro verilerle incelemektedir. "Rasyonel dikkatsizlik" kuramı çerçevesinde, belirgin şok dönemlerinde petrolün kritik bir bilgi değişkenine dönüştüğü gösterilmektedir.

10\$ Artış = +1 Puan ÜFE Beklentisi

Brent petrol fiyatındaki 10 dolarlık artış, firmaların 12 ay sonrası ÜFE beklentilerini yaklaşık 1 puan yukarı yönlü güncellemektedir.

Sektörel Enerji Bağımlılığı Etkisi

Petrol fiyatlarındaki değişimlere verilen beklenti tepkisi, enerji bağımlılığı yüksek olan sektörlerde (kimya, plastik vb.) çok daha belirgin seyretmektedir.

Şok Dönemi Duyarlılığı

Mart ayındaki yüksek oynaklık döneminde petrol fiyatları beklentileri güçlü etkilerken, fiyatların yatay seyrettiği Nisan ayında bu ilişki istatistiksel olarak zayıflamıştır.